

*Ur Olaus Petrii Samlade skrifter del IV sid 96-97 och 104-106  
Utgivna av Sveriges kristliga studentrörelses förlag under redaktion av Bengt  
Hesselman*

*OCR-läst av Börje Sandén 2008-10-21  
Avsnitten om Håtunaleken och Nyköpings Gästabud*

*Håtunaleken*

*Sid 96*

Och om fastelaghen ther epter, Anno domini Mcccvi, bleeff her Tyrgils affhuggen på södhra malm, och ther wardt han begraffuen, ty at konungen war så wreedh vppå honom, at han icke wille vnna honom wijgda jordh, förra än hart widh piensdagana ther pest epter thå bleeff han för mong godh mandz böön skuld, begraffuen i gråbrödhra closter i Stocholm, Hwad retta hoffuut saken haffuer warit til Marskens dödh, annor än som nw foregiffwin är, kan man icke weta, Så bekenner han doch i sitt testamentz breff, som än nw tilstedes är, at han i noghor stycke haffuer forseet sich emoot konungen, Men thet är stoort vrider at alla hans welgerningar skola så snart forgetna warda, han hade doch i så long tijdh warit alla brödhrennes formyndere, och så skickat sich emoot them som han hade want theres fadher, hade och teslikes mykit gott forskyllat aff heela rijkit thet han så wel förestådt och regerat hade, Doch thet pläghar så gå til i werldenne, at alla godha gerningar warda snart forgättna, En ringa misgeming, kan letteliga förqweffia twsende welgerningar, Tesse tre brödher reknade ena fögho genring som them war emoot, så högt, at the förgåto all then fadherlig kerleck som Marsken them bewijst hade, Men thet pläghar gänt så wara med herratiensten, at then som betzst fortient haffuer,

*Sid 97*

han warder wärst lönter, Så skedde ock med thenna her Tyrgels,

Doch konung Birger och hans brodher betalade thenna otaksameligheet dyrt noogh, Samma år, nemlige, trettanhundrad och sex år epter Christi byrdh, noghot för Michels messo tijdh, gjorde he<r>togana bröllop ått noghro sina tienare i Bielbo med stoort prål så at rykte skulle gå ther aff at the hade alla theres tienare ther när sich, Men the sende doch hemeliga folkit i frå sich til Hundhamar, kommo och så sielffue hemeliga epter, sökte hasteliga vp i Mäler så monga båatar som the behöffde, och gåffuo sich strax til Håtuna til konungsgården ther konungen sielffuer war med hustru och barn, och kommo ther på Sancte Michels dagh, thå konungen til middags måltijdh satt öffuer bordh, The wordo wel vndtfångade, och antwardades them hws ther the med theres folk skulle wara vthi, Men emoot afftonen bewepnadhe the sich hemeliga och föllo med hast til och gripo konung Birger med hans drottning och barn, bleeff och thå biscop Niels i Westeråars fongen, och meer än tiwgui riddare och frelses mänd, Men en aff konungens tienare som heet Arwidh Smälenninge, thå han sågh hwad uppå. ferde war, toogh han junkar Magnus, konungens äldzsta son, och rymde med honom bort vndan och baar honom på sinne axlar til Danmark och med gråtande tåårar satte han honom i konungens skööt, Thå nw konung Birger fongen war, läät han hertog Eric rikit vpp, och förra än året war om gonget thå hade han all slott och feste inne, Stocholms stadh fick han strax, Men slottet wardt honom nooghon tijdh förhallet, och belagde thet Mattes Ketil mundzson, til tess han fick ock thet in,

Så fördes thå konungen til Nyköping, ther wardt han hallen i fengelse på slottet, doch bleeff han och hans drotning redeliga hallen, Thå konung Eric i Danmark thetta hörde, gjorde han reedho alt thet folk som han åstadh komma kunde och wille göra konung Birger vndtsetning, Men hertogana woro och reedho och mötte honom widh Bowasund, doch kom thet icke til nooghon slachting i then gongen, Och foor så hertog Waldemar offuer til Tydzland, och gaff så före at han

*Sid IO5*

### *Nyköpings Gästabud*

Samma år begaff thet sich så at Hertog Waldemar foor i frå Calmarne til Stocholm, och epter thet hans wägh lågh fram om Nyköping, foor han ther in til sin brodher konung Birger, och wardt ther mehta wel vndtfongen, och bödh konungen honom ååter til sich i gen och hertog Eric med, Men hertog Eric baar en faara för konungenom och wille icke fara til honom, Doch fortalde hertog Waldemar för honom huru wel han hade warit trachterat, så at ther Skulle jw ingen fare wara på ferdom, Ther fore fooro the thå bådhe till Nyköping epter konungens begere[n], Och thå the kommo noghot när in emoot stadhen wordo the förwarade at konungen achtade them ondt, Men hertog Waldemar, toogh thet illa widh sich, och sade at the hade warit alt förmonge, som hade burit ondt emellen theres brodher och them, och ther fore bleeff thet intit achtat som them sades, utan the foro til konungen, och wordo annamade som the hade warit gudz änglar, och om afftonen thå the skulle gå i seng, lagades thet så Hertogarnes folk skulle alt haffua sina sengar i byyn, och thet bedreeff her Johan Brunke konungens drotzeet så at hertogana woro aleena på slotet, Och om nattena som the lågho i theras betzsta sompn, läät konungen slåå vpp dörena om them, och läät gripa them, och i thet buller som thå skedde, spoorde konungen hertogana til om the drogho til minnes Håtuna leek, Nw war och en leek för handenne som icke war better än then warit hade, Och ther mett kastadhe han them i tornet, och läät hårdeliga bebinda them med hals jern och bultar, och bleeff hertog Eric ganska illa trachterat, Sedhan läät konungen gripa hertogarnes folk som i stadhenom lågh, och gjorde sich strax reedho til at fara til Stocholm som hertog Waldemars folk inne hade, Men tijdenden woro allo redho tijtt kommen huru han giordt hade, Ther fore slogho the vthaff stadhen och driffuo honom til baka, så at han moste dragha til Nyköping i gen, och begynte så hertogenes wener reesa landet emoot konungenom, Her Mattes war höwidzman for vplenningana, her Karl för Smålenningana och her Birger för Westgöthana, och the forsamblades alle för Nyköping, När konungen thet sågh bewarade han tornet ther hertogana inne såto well med stark lååss och bomar, kastadhe så. Nyklana i strömen, bemannade slottet wel, och foor så til Stäkaborg, och bleeff så Nyköpungs slott hart belagt, Och så swältes hertogana i hääl, i tornet ther the såto, Och seyes tertog Eric icke haffua leffuat meer än tryy dygn utan maat, ty han war ganska illa slaghen och jemmerliga trachterat, Men hertog Waldemar seyes haffua leffuat i elloffua dygn utan maat och dryck, Och haffuer thet vnderligha til gått, konung Magnus Ladulåås, hade sin brodher konung Waldemar fången på Nyköping och ther såte ock alle hans tre söner fongne, först konung Birger, och så bådha hertogana, [Men gudh är bådhe vnderligh och rätthwij s i sijna doomar. etc.]